YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

1 päivänä huhtikuuta 2008 *

Yhdistetyissä asioissa C-14/06 ja C-295/06,

joissa on kyse EY 230 artiklaan perustuvista kumoamiskanteista, jotka on nostettu 11.1.2006 (asia C-14/06) ja 9.1.2006 (asia C-295/06, joka kirjattiin alun perin Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteriin numerolla T-5/06),

Euroopan parlamentti, asiamiehinään K. Bradley, A. Neergaard ja I. Klavina, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana asiassa C-14/06, ja

Tanskan kuningaskunta, asiamiehinään J. Molde, B. Weis Fogh ja J. Bering Liisberg,

kantajana asiassa C-295/06,

* Oikeudenkäyntikielet: englanti ja tanska.

joita tukevat

Tanskan kuningaskunta (asia C-14/06), asiamiehinään J. Molde, B. Weis Fogh ja J. Bering Liisberg,

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Fernandes ja M. J. Lois,

Suomen tasavalta, asiamiehenään A. Guimaraes-Purokoski, prosessiosoite Luxemburgissa,

Ruotsin kuningaskunta, asiamiehenään A. Kruse, ja

Norjan kuningaskunta, asiamiehinään I. Djupvik, K. Waage ja K. B. Moen, joita avustaa advokat E. Holmedal,

väliintulijoina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään X. Lewis, M. Konstantinidis ja H. Støvlbæk, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jota tukee

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään V. Jackson, jota avustaa barrister J. Maurici,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat C. W. A. Timmermans, A. Rosas (esittelevä tuomari), K. Lenaerts ja L. Bay Larsen sekä tuomarit K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, E. Levits, A. Ó Caoimh, P. Lindh ja J.-C. Bonichot,

julkisasiamies: Y. Bot,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.12.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Kannekirjelmässään, joka on kirjattu rekisteriin numerolla C-14/06, Euroopan parlamentti vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/95/EY liitteen muuttamisesta sen mukauttamiseksi tekniikan kehitykseen 13.10.2005 tehdyn komission päätöksen 2005/717/EY (EUVL L 271, s. 48; jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 10.7.2006 antamalla määräyksellä Tanskan kuningaskunta, Portugalin tasavalta, Suomen tasavalta, Ruotsin kuningaskunta ja Norjan kuningaskunta hyväksyttiin asiassa väliintulijoiksi tukemaan parlamentin vaatimuksia, ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta puolestaan hyväksyttiin asiassa väliintulijaksi tukemaan Euroopan yhteisöjen komission vaatimuksia.

3 Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 9.1.2006 jättämässään kannekirjelmässä, joka rekisteröitiin numerolla T-5/06, myös

Tanskan kuningaskunta vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin luopui yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan neljännen kohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 80 artiklan mukaisesti asian käsittelystä 27.6.2006 antamallaan määräyksellä, jotta yhteisöjen tuomioistuin voisi ratkaista kumoamisvaatimuksen. Asia kirjattiin yhteisöjen tuomioistuimen rekisteriin numerolla C-295/06.

4 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 13.9.2006 antamalla määräyksellä Portugalin tasavalta, Suomen tasavalta, Ruotsin kuningaskunta ja Norjan kuningaskunta hyväksyttiin asiassa väliintulijoiksi tukemaan Tanskan kuningaskunnan vaatimuksia ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta puolestaan hyväksyttiin asiassa väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia.

5 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 16.11.2006 antamalla määräyksellä asiat C-14/06 ja C-295/06 yhdistettiin kirjallista käsittelyä varten, sikäli kuin tämä käsittely ei ollut vielä päättynyt, ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

6 Tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa 27.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/95/EY (EUVL L 37, s. 19) johdanto-osan 5, 6 ja 11 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Käytettävissä olevat tiedot osoittavat, että sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta 27 päivänä tammikuuta 2003 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/96/EY [EUVL L 37, s. 24] säädetyt sähkö- ja

elektroniikkalaiteromun keräystä, käsittelyä, kierrätystä ja loppukäsittelyä koskevat toimenpiteet ovat tarpeen sellaisten jätehuolto-ongelmien vähentämiseksi, jotka liittyvät asianomaisiin raskasmetalleihin ja palonestoaineisiin. Näistä toimenpiteistä huolimatta huomattavia määriä sähkö- ja elektroniikkaromua joutuu tulevaisuudessa kuitenkin edelleen nykyisiin loppukäsittelykanaviin. Vaikka sähkö- ja elektroniikkalaiteromu kerättäisiin erikseen ja toimitettaisiin kierrätysprosessiin, sen sisältämä elohopea, kadmium, lyijy, kuudenarvoinen kromi sekä [polybromibifenyyliyhdisteet (PBB)] ja [polybromidifenyylieetteriyhdisteet (PBDE)] aiheuttaisivat todennäköisesti terveys- ja ympäristöriskejä.

(6) Kun otetaan huomioon tekniset ja taloudelliset toteuttamismahdollisuudet, tehokkain tapa varmistaa näihin aineisiin liittyvien terveys- ja ympäristöriskien merkittävä vähentäminen, jolla voidaan saavuttaa suojelun haluttu taso yhteisössä, on korvata nämä aineet sähkö- ja elektroniikkalaitteissa turvallisilla tai nykyistä turvallisemmilla materiaaleilla. Vaarallisten aineiden käytön rajoittaminen on omiaan tehostamaan sähkö- ja elektroniikkalaiteromun kierrätyksen mahdollisuuksia ja taloudellista kannattavuutta sekä vähentää kierrätyslaitosten työntekijöihin kohdistuvia terveyshaittoja.

– –

(11) Korvaamisvaatimuksesta poikkeaminen olisi sallittava, jos korvaaminen ei tieteellisesti tai teknisesti ole mahdollista tai jos sen aiheuttamat ympäristö- ja/tai terveyshaitat ovat [todennäköisesti] merkittävämpiä kuin siitä ihmisten terveydelle tai ympäristölle koituvat hyödyt. Sähkö- ja elektroniikkalaitteissa käytettävien vaarallisten aineiden korvaaminen olisi myös toteutettava siten, etteivät sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käyttäjien terveys ja turvallisuus vaarannu.”

7 Direktiivin 2002/95 4 artiklan, jonka otsikkona on ”Ennaltaehkäisy”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivästä heinäkuuta 2006 alkaen markkinoille saatettavat uudet sähkö- ja elektroniikkalaitteet eivät sisällä lyijyä, elohopeaa, kadmiumia, kuudenarvoista kromia, [PBB-yhdistettä] ja/tai [PBDE-yhdistettä]. Näiden aineiden käytön rajoittamista tai kieltämistä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa koskevat kansalliset toimenpiteet, jotka on toteutettu yhteisön lainsäädännön mukaisesti ennen tämän direktiivin antamista, voidaan pitää voimassa 1 päivään heinäkuuta 2006 saakka.

2. Edellä 1 kohtaa ei sovelleta liitteessä lueteltuihin käyttötarkoituksiin.”

8 Tämän direktiivin 5 artiklan, jonka otsikkona on ”Mukauttaminen tieteen ja tekniikan kehitykseen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Muutoksista, jotka ovat tarpeen liitteen mukauttamiseksi tieteen ja tekniikan kehitykseen seuraavissa tarkoituksissa, päätetään 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen:

– –

b) joidenkin sähkö- ja elektroniikkalaitteiden materiaalien ja komponenttien sulkeminen 4 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle, jos niiden poistaminen

tai korvaaminen suunnittelumuutoksilla tai materiaaleilla ja komponenteilla, jotka eivät edellytä kyseisessä kohdassa tarkoitettujen materiaalien tai aineiden käyttöä, on teknisistä tai tieteellisistä syistä mahdoton toteuttaa tai jos korvaavien materiaalien tai komponenttien ympäristölle, terveydelle ja/tai kuluttajien turvallisuudelle aiheuttamat haitat ovat todennäköisesti merkittävämpiä kuin niistä ympäristölle, ihmisten terveydelle ja/tai kuluttajien turvallisuudelle koituvat hyödyt; – –

– –”

9 Direktiivin 2002/95 7 artiklassa säädetään, että komissiota avustaa jätteistä 15.7.1975 annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY (EYVL L 194, s. 39) 18 artiklalla perustettu komitea.

10 Direktiivin 2002/95 liitteen otsikkona on ”Lyijyn, elohopean, kadmiumin ja kuudenarvoisen kromin käyttötarkoitukset, joiden osalta voidaan poiketa 4 artiklan 1 kohdan vaatimuksista”.

11 Tämän liitteen 10 kohta on sanamuodoltaan seuraava:

”Komissio arvioi pikaisesti 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen ensisijaisesti seuraavi[en] aineiden käyttötarkoituksia:

– dekabromidifenyylieetteri,

– elohopea erityiskäyttöön tarkoitetuissa loisteputkissa,

– lyijy palvelinten, tallennus- ja ryhmätallennuslaitteiden, kytkentään, merkinantoon ja siirtoon tarkoitettujen verkkoinfrastruktuurilaitteiden sekä tietoliikenneverkon hallintalaitteiden juotoksissa (jotta tälle poikkeukselle voidaan vahvistaa tarkka aikaraja), ja

– hehkulamput,

voidakseen mahdollisimman pian päättää, [onko] näiden osalta teh[tävä] vastaavia muutoksia.”

12 Komissio teki riidanalaisen päätöksen 13.10.2005. Tämä päätös perustuu direktiiviin 2002/95 ja erityisesti sen 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

13 Päätöksen johdanto-osan toisesta neljänteen ja seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Tietyt lyijyä, elohopeaa, kadmiumia, kuudenarvoista kromia, polybromibifenyyliä (PBB) tai polybromidifenyylieetteriä (PBDE) sisältävät materiaalit ja komponentit olisi jätettävä kiellon ulkopuolelle, koska näiden vaarallisten aineiden käytön lopettamista tai niiden korvaamista kyseisissä erityismateriaaleissa ja komponenteissa ei edelleenkään voida toteuttaa käytännössä.

(3) Koska olemassa olevien aineiden vaarojen arvioinnista ja valvonnasta 23 päivänä maaliskuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93 [(EYVL L 84, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1882/2003 (EUVL L 284, s. 1)] mukainen 10-BDE-yhdisteiden riskien arviointi on osoittanut, että tällä hetkellä ei tarvita toimenpiteitä niiden toimenpiteiden lisäksi, joita jo toteutetaan kuluttajille aiheutuvien riskien pienentämiseksi, vaan riskien arviointi edellyttää lisätutkimuksia, 10-BDE-yhdisteet voidaan toistaiseksi jättää direktiivin 2002/95/EY 4 artiklan 1 kohdan vaatimusten ulkopuolelle. Jos uusien todisteiden perusteella riskien arvioinnissa tehdään muita johtopäätöksiä, päätös on tutkittava uudelleen ja muutettava tarvittaessa. Samaan aikaan myös alan teollisuus toteuttaa vapaaehtoista päästöjen vähennysohjelmaa.

(4) Joihinkin tiettyihin erityismateriaaleihin tai -komponentteihin liittyvien kiellon soveltamista koskevien vapautusten olisi oltava tarkoin rajattuja, jotta tietyt vaaralliset aineet voidaan asteittain poistaa käytöstä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa edellyttäen, että kyseisten aineiden käyttö mainituissa laitteissa tulee jossain vaiheessa olemaan vältettävissä.

– –

(7) Komissio toimitti tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet – – direktiivin 75/442/ETY 18 artiklalla perustetulle komitealle äänestystä varten – –. Nämä toimenpiteet eivät saaneet taakseen määräenemmistön tukea. Näin ollen neuvostolle toimitettiin ehdotus neuvoston päätökseksi direktiivin 75/442/EY 18 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti 6 päivänä kesäkuuta 2005. Koska neuvosto ei ole hyväksynyt kyseisiä toimenpiteitä direktiivin 2002/95/EY 7 artiklan 2 kohdassa säädetyssä määräajassa eikä myöskään ilmaissut vastustavansa niitä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY [EYVL L 184, s. 23] 5 artiklan 6 kohdan mukaisesti[,] komission on tarpeen toteuttaa kyseiset toimenpiteet.”

14 Riidanalaisen päätöksen ainoassa artiklassa säädetään, että direktiivin 2002/95 liite muutetaan tämän päätöksen liitteen mukaisesti.

15 Riidanalaisen päätöksen liitteessä säädetään seuraavaa:

”Muutetaan direktiivin 2002/95/EY liite seuraavasti:

1) Korvataan otsikko seuraavasti:

’Lyijyn, elohopean, kadmiumin, kuudenarvoisen kromin, polybromibifenyylin (PBB) tai polybromidifenyylieetterin (PBDE) käyttötarkoitukset, joiden osalta voidaan poiketa 4 artiklan 1 kohdan vaatimuksista’;

2) Lisätään seuraava 9 a kohta:

’9 a. 10-BDE polymeerisissä käyttötarkoituksissa;’

3) Lisätään seuraava 9 b kohta:

’9 b. Lyijy lyijy-pronssilaakerikuorissa ja -heloissa’.”

Kyseessä oleva tuote

16 10-BDE-yhdiste on bromipohjainen palonestoaine, joka kuuluu PBDE-yhdisteisiin. Sitä käytetään pääosin palonestoaineena polymeereissä, erityisesti niissä, joita käytetään sähkö- ja elektroniikkalaitteiden koteloissa ja myös tekstiilipäällyksissä.

17 Kyseinen aine arvioitiin asetuksen N:o 793/93 mukaisesti. Yhdistynyt kuningaskunta vastasi sen ympäristövaikutusten arvioinnista, ja Ranskan tasavallan tehtävänä puolestaan oli arvioida sen vaikutuksia ihmisten terveyteen.

18 Vuonna 2002 laadittu ensimmäinen kertomus, ”European Union Risk Assessment Report” (Euroopan unionin laatima riskinarviointikertomus) (jäljempänä vuoden 2002 kertomus), toimitettiin myrkyllisyyttä, ekomyrkyllisyyttä ja ympäristöä käsittelevälle tiedekomitealle, joka antoi lausunnon.

19 Toukokuussa 2004 Yhdistynyt kuningaskunta antoi 10-BDE-yhdisteen riskien ensimmäisen arvioinnin ympäristöosasta päivityksen, jonka otsikkona on ”Final environmental assessment report for decaBDE” (loppukertomus 10-BDE-yhdisteen ympäristöarvioinnista, jäljempänä vuoden 2004 kertomus). Tämä kertomus toimitettiin komissiossa toimivalle terveys- ja ympäristöriskejä käsittelevälle tiedekomitealle. Tämä komitea on tullut tiedekomiteoiden perustamisesta kuluttajien turvallisuuden, kansanterveyden ja ympäristön aloilla 3.3.2004 tehdyn komission päätöksen 2004/210/EY (EUVL L 66, s. 45) nojalla myrkyllisyyttä, ekomyrkyllisyyttä ja ympäristöä käsittelevän tiedekomitean tilalle. Terveys- ja ympäristöriskejä käsittelevä tiedekomitea antoi lausunnon 18.3.2005.

20 Elokuussa 2005 Yhdistyneen kuningaskunnan esittelijä julkisti asiakirjan nimeltä ”Addendum to the May 2004 Environmental Risk Assessment Report for DecaBDE” (täydennys toukokuussa 2004 laadittuun, 10-BDE-yhdisteen ympäristöriskien arviointikertomukseen). Asiakirjassa katsottiin, ettei tätä viimeksi mainittua kertomusta näyttänyt olevan tarpeen muuttaa niiden uusien tietojen takia, jotka olivat tällä välin tulleet saataville.

Kanteiden kohde

Asianosaisten lausumat

21 Parlamentti vaatii riidanalaisen päätöksen kumoamista. Tanskan kuningaskunta vaatii sen liitteen 2 alakohdan ja siten 1 alakohdan kumoamista.

22 Komissio katsoo, että parlamentti ei perustele sitä, miksi riidanalaisen päätöksen liitteen 1 ja 3 alakohta olisi kumottava, ja vaatii, että kanne rajoitetaan koskemaan liitteen 2 alakohtaa.

23 Parlamentti vastaa tähän, että kyseisessä 1 alakohdassa oleva otsikko viittaa 10-BDE-yhdisteeseen, ja toteaa, että liitteen 3 alakohtaa, jossa käyttökiellosta vapautetaan ”lyijy lyijy-pronssilaakerikuorissa ja -heloissa”, ei ole perusteltu. Parlamentti vaatii toissijaisesti, että yhteisöjen tuomioistuin ottaa sen kanteen tutkittavaksi riidanalaisen päätöksen liitteen 1 ja 2 alakohdan osalta.

24 Asiassa C-14/06 antamassaan vastauksessa komissio huomauttaa siitä, että Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/95/EY muuttamisesta tiettyjen vaarallisten aineiden enimmäispitoisuuksien vahvistamiseksi sähkö- ja elektroniikkalaitteissa 18.8.2005 tehdyn komission päätöksen 2005/618/EY (EUVL L 214, s. 65) tekeminen saattaa rajoittaa riidan laajuutta sikäli kuin päätöstä sovelletaan PBDE-yhdisteiden epäpuhtauksiin ja sikäli kuin päätös tekee 10-BDE-yhdisteen markkinoinnin vaikeaksi.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

25 Parlamentin kanteen tarkasteluissa ei ilmene perustetta, joka koskisi nimenomaisesti riidanalaisen päätöksen liitteen 3 alakohtaa. Liitteen 2 alakohdan kumoamisesta sitä vastoin voisi seurata, että sen 1 alakohta kumotaan.

26 Direktiivin 2002/95 liitteen otsikon muuttaminen, joka kyseisellä 1 alakohdalla tehdään lisäämällä otsikkoon erityisesti viittaus PBDE-yhdisteisiin, näyttää johtuvan tarpeesta varmistaa, että kyseinen otsikko ja liitteen, sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla 2 alakohdalla, sisältö vastaavat toisiaan.

27 Tällä 2 alakohdalla nimittäin lisätään kyseiseen liitteeseen uusi 9 a kohta, joka koskee 10-BDE-yhdistettä, joka on PBDE-yhdisteiden luokkaan kuuluva aine. Tästä seuraa, että riidanalaisen päätöksen liitteen 1 ja 2 alakohdan osalta voi olla niin, etteivät ne ole erotettavissa toisistaan tämän 2 alakohdan mahdollisen kumoamisen yhteydessä. Parlamentin kanteen kohde on näin ollen rajoitettava koskemaan kyseistä kahta alakohtaa.

28 Komission mukaan päätöksen 2005/618 tekeminen saattaa tehdä 10-BDE-yhdisteen markkinoinnin vaikeaksi, mutta tämän osalta ei ilmene, että kyseisen päätöksen takia kanteet olisivat menettäneet kohteensa, koska markkinointivaikeudella ei ole samaa vaikutusta kuin täydellä käyttökiellolla, joka seuraisi siitä, että kyseistä tuotetta koskevasta poikkeuksesta tehty päätös kumotaan.

Kanteet

29 Parlamentti ja Tanskan kuningaskunta vetoavat seuraaviin kanneperusteisiin, jotka voidaan yhdistää ja tiivistää seuraavasti. Kantajat katsovat ensinnäkin, että komissio ei riidanalaisen päätöksen tehdessään noudattanut direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyjä edellytyksiä ja että näin tehdessään se ylitti lainsäätäjän sille delegoiman toimivallan. Toiseksi ne vetoavat siihen, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat puutteelliset sikäli kuin niissä ei osoiteta mitenkään, millä tavalla kyseisessä säännöksessä asetettujen edellytysten katsotaan täyttyvän. Kolmanneksi ne väittävät, että komissio ei riidanalaisen päätöksen tehdessään noudattanut ennalta varautumisen periaatetta. Lisäksi parlamentti esittää kanneperusteen, jonka mukaan suhteellisuusperiaatetta on loukattu sikäli kuin riidanalaisella päätöksellä on myönnetty poikkeus 10-BDE-yhdisteen kaikille polymeerisille käyttötarkoituksille.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan rikkomista sekä toimivallan ylittämistä ja/tai harkintavallan väärinkäyttöä

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

30 Parlamentti ja Tanskan kuningaskunta katsovat, että komissio ei ole noudattanut direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyjä edellytyksiä ja että näin tehdessään se on ylittänyt yhteisön lainsäätäjän sille delegoiman toimivallan.

31 Tanskan kuningaskunta palauttaa mieleen, että kun parlamentti ja neuvosto myöntävät komissiolle täytäntöönpanovaltaa EY 202 artiklan mukaisesti, komission on toimivallan jakoa koskevan periaatteen nojalla noudatettava niitä tavoitteita ja sovellettava niitä kriteerejä, jotka yhteisön lainsäätäjä on asettanut. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on rikkonut direktiivissä 2002/95 säädettyjä edellytyksiä, ja lisäksi se on käyttänyt sille delegoitua toimivaltaa hyväksyttääkseen oman riskinarviointinsa lainsäätäjän tekemän riskinarvioinnin asemesta ja käyttänyt siten väärin harkintavaltaansa.

32 Kantajat katsovat, että koska direktiivin 2002/95 4 artiklan 1 kohdassa säädetään siinä lueteltujen aineiden lähtökohtaisesta kiellosta, direktiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä poikkeusmahdollisuutta on tulkittava suppeasti. Poikkeusmahdollisuus voi koskea vain aineiden käyttötarkoituksia eikä itse ainetta, sillä muutoin rikotaan kyseisen direktiivin 4 artiklaa.

33 Tämän argumentin tueksi kantajat mainitsevat muut direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella tehdyt päätökset, jotka koskevat vain erityisiä käyttötarkoituksia, sekä riidanalaisen päätöksen johdanto-osan neljännen perustelukappaleen, jonka mukaan ”joihinkin tiettyihin erityismateriaaleihin tai -komponentteihin liittyvien kiellon soveltamista koskevien vapautusten olisi oltava tarkoin rajattuja”.

34 Kantajat toteavat ensinnäkin, että direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdassa säädetty edellytys, joka koskee muutoksia, ”jotka ovat tarpeen liitteen mukauttamiseksi tieteen ja tekniikan kehitykseen”, ei täyty. Ne katsovat päinvastoin, että tieteelliset tiedot, jotka ovat tulleet saataville kyseisen direktiivin antamisen jälkeen, vahvistavat olemassa olevia epäilyksiä 10-BDE-yhdisteen vaarallisuudesta.

35 Kantajien mukaan komissio ei ole myöskään osoittanut, että jompikumpi direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä edellytyksistä täyttyi, vaan se käytti kriteeriä, josta tässä direktiivissä ei säädetä ja joka siis on lainvastainen, toteamalla riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa, että ”– – asetuksen (ETY) N:o 793/93 – – mukainen 10-BDE-yhdisteiden riskien arviointi on osoittanut, että tällä hetkellä ei tarvita toimenpiteitä niiden toimenpiteiden lisäksi, joita jo toteutetaan kuluttajille aiheutuvien riskien pienentämiseksi”.

36 Kantajien mukaan komissio on näin tehdessään perustanut näkemyksensä filosofialtaan erilaisen asetuksen yhteydessä tehtyyn tutkimukseen, jonka laatimisessa ei ollut tavoitteena noudattaa ennalta varautumisen periaatetta ja jossa ei ollut tarkoitus selvittää, täyttyikö jompikumpi direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä edellytyksistä. Komissio on arvioinut riskin yleisesti uudelleen, ja kun se on tällä perusteella myöntänyt poikkeuksen itse kyseessä olevalle aineelle, se on kiertänyt yhteisön lainsäätäjän päätöstä ja poistanut direktiivin tehokkaan vaikutuksen.

37 Tanskan kuningaskunta väittää, että komissio ei ole tutkinut mitenkään 10-BDE-yhdisteen korvaamismahdollisuuksia, vaikka monet tuottajat ovat lakanneet käyttämästä sitä ja korostavat tätä seikkaa ympäristöpolitiikkansa yhteydessä. Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan toinen perustelukappale, jonka mukaan ”näiden vaarallisten aineiden käytön lopettamista tai niiden korvaamista – – ei edelleenkään voida toteuttaa käytännössä”, on tämän osalta virheellinen. Tanskan kuningaskunnan mukaan direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetty ensimmäinen edellytys ei siis missään tapauksessa täyty.

38 Norjan kuningaskunta korostaa, että komissio on käyttänyt asetuksen N:o 793/93 yhteydessä esitettyjen eri kertomusten päätelmiä valikoivasti aliarvioimalla sekä ne syvät huolet, jotka selvästi ilmenevät kyseisistä kertomuksista ja tiedekomiteoiden lausunnoista, että niiden vaarojen kasvavan tiedostamisen, joita 10-BDE-yhdisteeseen

liittyy. Norjan kuningaskunta toteaa erityisesti, että riidanalaisen päätöksen johdantoosan kolmannessa perustelukappaleessa komissio viittaa vain kuluttajille aiheutuvaan riskiin, kun kyseisissä kertomuksissa taas on käsitelty työntekijöitä, kuluttajia ja ihmistä, joka altistuu riskille epäsuorasti ympäristön välityksellä.

39 Komissio muistuttaa riidanalaisen päätöksen tekemisen vaikeuksista ja katsoo, ettei direktiivin 2002/95 5 artiklaa pidä tulkita suppeasti.

40 Se toteaa ensinnäkin, että tämän direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa, jossa kielletään tiettyjen vaarallisten aineiden käyttö, seuraa välittömästi saman direktiivin 4 artiklan 2 kohta, jossa säädetään tämän kiellon poikkeuksista, ja että näistä säännöksistä siis seuraa, että niissä säädetään kiellosta, joka on ulottuvuudeltaan suppeampi kuin miltä vaikuttaa.

41 Komissio toteaa toiseksi, että direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdasta ei seuraa, että komissiolle annettaisiin tarkasti määritelty toimivalta, vaan siitä seuraa, että komissiolla on velvollisuus toimia, jos jompikumpi kyseisen direktiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä edellytyksistä täyttyy, mikä ei jätä sille mitään harkintavaltaa.

42 Komissio vetoaa lopuksi siihen, että vaikka direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohta onkin riidanalaisen päätöksen oikeusperusta, on otettava huomioon tämän direktiivin liitteen 10 kohta. Tällä kohdalla on oikeusvaikutuksia sikäli kuin sen johdosta kaikki komission 10-BDE-yhdistettä koskevat toimet tulevat direktiivin

2002/95 5 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Komissio ei siis katso olevansa velvollinen osoittamaan, että sen kussakin 10-BDE-yhdistettä koskevassa toimessa, joka kuuluu direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, on kyse mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen.

43 Yhdistynyt kuningaskunta lisää tämän osalta, että kyseinen 10 kohta ilmentää yhteisön lainsäätäjän epäröintiä; tämä myönsi, että täydentävä arviointi oli perusteltua. Kyseinen jäsenvaltio katsoo lisäksi, että tällaisten teknisten ongelmien arvioimisessa komissiolla on laaja harkintavalta ja että olisi osoitettava, että komissio on tehnyt ilmeisen virheen.

44 Komissio väittää, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetty toinen edellytys täyttyi. Komission mukaan vuoden 2002 kertomuksesta ilmenee, että ”tällä hetkellä ei ole tarvetta lisätiedolle ja/tai -testaukselle tai riskejä vähentäville toimille niiden toimien lisäksi, joita jo sovelletaan”.

45 Komission mukaan tämä päätelmä vahvistettiin myrkyllisyyttä, ekomyrkyllisyyttä ja ympäristöä käsittelevässä tiedekomiteassa ja vuoden 2004 kertomuksen yhteydessä laaditussa poliittisessa suosituksessa, jossa komission mukaan sovittiin vapaaehtoisen päästöjen vähennysohjelman toteuttamisesta lisätietojen keräämisen ohella. Komission mukaan vuoden 2005 täydennystä koskeneessa ehdotuksessa katsottiin, että vuoden 2004 kertomuksessa olevaa päätelmää ei pitänyt muuttaa uusien tietojen perusteella vaan että oli suositeltavaa laajentaa olemassa olevia seurantaohjelmia.

46 Komissio väittää, että kun otetaan huomioon se, että tieteellisissä lausunnoissa ei koskaan harkittu 10-BDE-yhdisteen kieltämistä, komissio ei ollut velvollinen tutkimaan korvaavien tuotteiden vaikutusta ympäristöön, terveyteen ja turvallisuuteen. Tällainen tutkimus nimittäin olisi ollut tehtävä vain, mikäli kyseistä kieltoa olisi vaadittu. Poikkeusta ei myöskään ollut mitään syytä rajoittaa koskemaan 10-BDE-yhdisteen erityisiä käyttötarkoituksia.

47 Komissio toteaa lisäksi, ettei se ole velvollinen kuulemaan terveys- ja ympäristöriskejä käsittelevää tiedekomiteaa tai ottamaan sen lausuntoa huomioon, koska direktiivin 2002/95 7 artiklassa säädetään, että komissiota avustaa direktiivin 75/442 18 artiklalla perustettu komitea eli mukauttamista tekniikan kehitykseen käsittelevä komitea.

48 Parlamentti, Tanskan kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Norjan kuningaskunta katsovat, että direktiivin 2002/95 liitteen 10 kohdan vaikutuksena oli ainoastaan se, että sillä luotiin ajallinen prioriteetti, eikä se, että siinä säädettäisiin valtuutuksesta tai sellaisesta arviointimenettelystä, joka olisi erillinen direktiivissä 2002/95 jo säädetystä arviointimenettelystä. Tällaista liitteen 10 kohdan tulkintaa tukee asiayhteys, jossa direktiivi annettiin.

49 Vastauksena Yhdistyneen kuningaskunnan argumenttiin, jonka mukaan komissiolla on laaja harkintavalta tällaisten teknisten ongelmien arvioimisessa, parlamentti korostaa, että sen kanneperusteet, jotka koskevat ennalta varautumisen periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, ovat itsenäisiä kanneperusteita ja toissijaisia suhteessa sen ensimmäiseen kanneperusteeseen, joka koskee komission velvollisuutta noudattaa täytäntöönpanovaltansa edellytyksiä ja rajoja.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

50 Aluksi on muistutettava, että EY 7 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan yhteisön toimielimet voivat toimia vain niille EY:n perustamissopimuksella annettujen toimivaltuuksien rajoissa (asia C-403/05, parlamentti v. komissio, tuomio 23.10.2007, 49 kohta, Kok. 2007, s. I-9045).

51 EY 202 artiklan kolmannessa luetelmakohdassa määrätään, että perustamissopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden toteutumisen turvatakseen neuvosto siirtää kyseisessä sopimuksessa määrätyin edellytyksin hyväksymissään säädöksissä komissiolle toimivallan antamiensa sääntöjen täytäntöönpanoon. Neuvosto voi asettaa ehtoja tämän toimivallan käytölle, ja se voi lisäksi erityistapauksissa pidättää itselleen oikeuden käyttää välitöntä täytäntöönpanotoimivaltaa (em. asia parlamentti v. komissio, tuomion 50 kohta).

52 Komissiolla on tämän toimivallan yhteydessä, jonka rajoja on arvioitava erityisesti kyseisen lainsäädännön olennaisten päätavoitteiden perusteella, valta toteuttaa kaikki perussäädöksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömät tai hyödylliset soveltamistoimet sillä edellytyksellä, että ne eivät ole ristiriidassa perussäädöksen kanssa (ks. vastaavasti asia C-478/93, Alankomaat v. komissio, tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3081, 30 ja 31 kohta; asia C-159/96, Portugali v. komissio, tuomio 19.11.1998, Kok. 1998, s. I-7379, 40 ja 41 kohta ja em. asia parlamentti v. komissio, tuomion 51 kohta).

53 Koska riidanalainen päätös perustuu direktiiviin 2002/95 ja erityisesti sen 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, on tarkasteltava tätä säännöstä.

54 Direktiivin 2002/95 5 artikla koskee tämän direktiivin liitteen muutoksia. Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaan tässä liitteessä on luettelo käyttötarkoituksista, joihin ei sovelleta kieltoa saattaa markkinoille sähkö- ja elektroniikkalaitteita, jotka sisältävät lyijyä, elohopeaa, kadmiumia, kuudenarvoista kromia, PBB-yhdistettä tai PBDE-yhdistettä, sellaisena kuin kiellosta säädetään direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa.

55 Direktiivin 2002/95 5 artiklan otsikkona on ”Mukauttaminen tieteen ja tekniikan kehitykseen”. Sen 1 kohdan johdanto-osasta ilmenee, että tämän direktiivin liitteen mukauttamiseksi tieteen ja tekniikan kehitykseen ja siis liitteen muuttamiseksi tarkoituksissa, joista säädetään kyseisen 1 kohdan a–c alakohdassa, on noudatettava saman direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä.

56 Direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohta koskee nimenomaisesti sähkö- ja elektroniikkalaitteiden materiaaleille ja komponenteille myönnettävää poikkeusta direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta kiellosta. Tällainen poikkeus voidaan myöntää vain, jos jompikumpi kahdesta säädetystä edellytyksestä täyttyy, eli jos materiaalien ja komponenttien poistaminen tai korvaaminen suunnittelumuutoksilla tai materiaaleilla ja komponenteilla, jotka eivät edellytä kyseisen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen materiaalien tai aineiden käyttöä, on teknisistä tai tieteellisistä syistä mahdoton toteuttaa tai jos korvaavien materiaalien tai komponenttien ympäristölle, terveydelle ja/tai kuluttajien turvallisuudelle aiheuttamat haitat ovat todennäköisesti merkittävämpiä kuin niistä ympäristölle, ihmisten terveydelle ja/tai kuluttajien turvallisuudelle koituvat hyödyt.

57 Säännöksen sanamuodon perusteella ei ole mahdollista katsoa, että tätä poikkeuksen vaihtoehtoista edellytystä, joka sisältyy direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, voidaan tulkita riippumatta 5 artiklan otsikosta ja tämän artiklan 1 kohdan johdanto-osan tekstistä. On todettava päinvastoin, että koska direktiivissä 2002/95 on vain yksi liite ja koska tässä liitteessä luetellaan vain ne materiaalit ja

komponentit, joiden osalta voidaan poiketa käyttökiellosta, tämän luettelon laajentaminen edellyttää sen edellytyksen täyttymistä, jonka mukaan liitteen muuttaminen on tarpeen liitteen mukauttamiseksi tieteen ja tekniikan kehitykseen, sen lisäksi, että jompikumpi kyseisen direktiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä edellytyksistä täyttyy.

58 Näin ollen on katsottava, että jos direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan johdanto-osassa säädetyt edellytykset eivät täyty tai kumpikaan 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä edellytyksistä ei täyty, kyseessä olevien sähkö- ja elektroniikkalaitteiden markkinoille saattamiseen ei voida jättää soveltamatta kieltoa, josta kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään.

59 Tämän osalta on todettava, että lukuun ottamatta edellytystä, joka koskee direktiivin 2002/95 7 artiklassa tarkoitetun komitean antamaa avustusta, komissio ei riidanalaista päätöstä tehdessään noudattanut muita tämän direktiivin 5 artiklan 1 kohdan edellytyksiä.

60 Riidanalainen päätös nimittäin tehtiin ottamalla huomioon vuoden 2002 kertomuksessa esitetyt päätelmät, eikä näitä päätelmiä muutettu vuosien 2004 ja 2005 kertomuksissa. Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon kyseisen direktiivin antamispäivä eli 27.1.2003, direktiivin 5 artiklan 1 kohdan johdanto-osassa säädetty edellytys, jonka mukaan direktiivin liitettä on oltava tarpeen mukauttaa tieteen ja tekniikan kehitykseen, ei täyttynyt.

61 Komissio vetoaa siihen, että 10-BDE-yhdisteen mainitseminen direktiivin 2002/95 liitteen 10 kohdassa vapauttaa sen velvollisuudesta osoittaa, että sen kussakin

10-BDE-yhdistettä koskevassa toimessa, joka kuuluu direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, on kyse mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen. Vaikka sillä ei olisikaan tällaista velvollisuutta, on todettava, ettei se voi jättää osoittamatta, että jompikumpi tämän saman direktiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä edellytyksistä täyttyi.

62 Komissio väittää kirjelmissään tämän osalta, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetty toinen edellytys täyttyy, koska eri arviointikertomuksissa todettiin, ettei ollut tarpeen soveltaa muita riskien vähentämistä koskevia toimia jo sovellettujen toimien lisäksi. Komission mukaan riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta, joka komission mukaan on neuvoston laatima, ilmenee, että kyseistä edellytystä noudatettiin.

63 On kuitenkin todettava, että direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyn toisen edellytyksen täyttymistä ei osoiteta riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa eikä myöskään siinä kertomuksissa esitetyssä päätelmässä, johon komissio viittaa.

64 Näissä kertomuksissa nimittäin ei mitenkään tutkita 10-BDE-yhdisteen korvaamismahdollisuuksia eikä siis myöskään niitä haittoja, joita tällaisilla korvaamismahdollisuuksilla voisi olla. Parlamentin istunnossa esittämien lausumien, joita komissio ei ole kiistänyt, mukaan komissio pyysi vasta vuoden 2006 kesäkuussa tutkimusta 10-BDE-yhdisteen korvaamismahdollisuuksista.

65 Komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta kuitenkin katsovat, että direktiivin 2002/95 5 artiklaa on tarkasteltava tämän direktiivin antamisen asiayhteydessä; että kyseistä artiklaa on tulkittava saman direktiivin 4 artiklan 2 kohdan valossa, koska tätä viimeksi mainittua säännöstä ei pidä tulkita suppeasti; että direktiivin liitteen 10 kohdan perusteella komission oli toimittava niin kuin se toimi ja että komissiolla oli laaja harkintavalta.

66 Direktiivin 2002/95 liitteen 10 kohdassa kyllä säädetään, kuten komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta toteavat, että komissio arvioi ensisijaisesti muun muassa 10-BDE-yhdisteen käyttötarkoituksia ”voidakseen mahdollisimman pian päättää, [onko] näiden osalta teh[tävä] vastaavia muutoksia”. Mikään direktiivissä 2002/95 ei kuitenkaan voi tukea väitettä, jonka mukaan komissio voisi kyseisen säännöksen nojalla jättää noudattamatta tämän direktiivin 5 artiklan 1 kohdan edellytyksiä, ja komissio sitä paitsi myönsi tämän päätelmän istunnossa.

67 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä nimittäin katsotaan, että yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. erityisesti asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok. 2000, s. I-6857, 50 kohta ja asia C-306/05, SGAE, tuomio 7.12.2006, Kok. 2006, s. I-11519, 34 kohta).

68 Ensinnäkin on huomattava, että direktiivin 2002/95 4 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että PBDE-yhdisteiden – 10-BDE-yhdiste kuuluu näiden aineiden luokkaan – käyttö sähkö- ja elektroniikkalaitteissa on kiellettyä 1.7.2006 alkaen.

69 Kyseisen artiklan 2 kohdassa kyllä säädetään, että tätä kieltoa ei sovelleta kyseisen direktiivin liitteessä lueteltuihin käyttötarkoituksiin. Kuten liitteen 10 kohdan sanamuodosta kuitenkin ilmenee, 10-BDE-yhdistettä ei mainita siinä aineena, jonka osalta voidaan poiketa käyttökiellosta, vaan aineena, jota komission on arvioitava kyseisen direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen. Direktiivin 2002/95 liitteen muuttaminen tämän menettelyn mukaisesti, jotta sähkö- ja elektroniikkalaitteiden materiaalien ja komponenttien osalta voitaisiin poiketa käyttökiellosta, edellyttää direktiivin 5 artiklan 1 kohdan selvän ja täsmällisen sanamuodon mukaan, että kyseiseen säännökseen sisältyvät edellytykset täyttyvät, eikä näissä edellytyksissä viitata mitenkään direktiivin liitteen 10 kohtaan.

70 Kuten parlamentti, Tanskan kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Norjan kuningaskunta ovat perustellusti todenneet, direktiivin 2002/95 liitteen 10 kohdan vaikutuksena oli siten ainoastaan se, että sillä luotiin ajallinen prioriteetti, eikä se, että siinä säädettäisiin valtuutuksesta tai sellaisesta arviointimenettelystä, joka olisi erillinen kyseisessä direktiivissä jo säädetystä arviointimenettelystä.

71 Kun tämän direktiivin 5 artiklaa tarkastellaan sitten sen asiayhteydessä, on palautettava mieleen, että tässä artiklassa täsmennetään edellytykset, joilla voidaan poiketa direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetystä lähtökohtaisesta kiellosta, joten 5 artiklaa on tulkittava suppeasti.

72 Kuten kantajat ovat korostaneet, direktiivin 2002/95 4 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeusmahdollisuudesta vain aineiden käyttötarkoitusten osalta eikä itse aineiden osalta.

73 Komissio ei ole tämän osalta kiistänyt kantajien argumenttia, jossa nämä katsovat, että koska 10-BDE-yhdistettä käytetään pääosin polymeereissä, poikkeus ”polymeerisissä käyttötarkoituksissa”, sellaisena kuin se on tarkoitettu riidanalaisessa päätöksessä, vastaa yleistä poikkeusta kiellosta käyttää 10-BDE-yhdistettä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa. Komissio ilmoitti istunnossa, että 10-BDE-yhdistettä voidaan käyttää tekstiileissä, mutta on todettava, ettei tekstiilejä mainita direktiivissä 2002/95, joka, kuten sen otsikko osoittaa, koskee vain sähkö- ja elektroniikkalaitteita.

74 Lopuksi on todettava direktiivin 2002/95 tavoitteista, että direktiivin johdanto-osan 5, 6 ja 11 perustelukappaleesta ilmenee, että yhteisön lainsäätäjän pyrkimyksenä on kieltää tässä direktiivissä tarkoitetut tuotteet ja myöntää tästä kiellosta poikkeuksia vain tarkasti määritellyin edellytyksin.

75 Tällainen tavoite – joka vastaa EY 152 artiklaa, jonka mukaan kaikkien yhteisön politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa varmistetaan ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu (ks. tämän osalta asia C-504/04, Agrarproduktion Staebelow, tuomio 12.1.2006, Kok. 2006, s. I-679, 39 kohta), ja EY 174 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan yhteisön ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon ja tämä politiikka perustuu ennalta varautumisen periaatteeseen ja periaatteeseen, jonka mukaan ennalta ehkäiseviin toimiin olisi ryhdyttävä (ks. asia C-127/02, Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, tuomio 7.9.2004, Kok. 2004, s. I-7405, 44 kohta), – on perusteluna tälle poikkeusta koskevien edellytysten suppealle tulkinnalle.

76 Käsiteltävänä olevassa asiassa on riittävää todeta, eikä ole tarpeen lausua komission harkintavallan laajuudesta, että riidanalainen päätös, joka vastaa yleistä poikkeusta kiellosta käyttää 10-BDE-yhdistettä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa, tehtiin noudattamatta edellytyksiä, joista yhteisön lainsäätäjä säätää direktiivin 2002/95 5 artiklan

1 kohdassa, ja se on vastoin yhteisön lainsäätäjän tavoitetta säätää tässä direktiivissä tarkoitettujen komponenttien lähtökohtaisesta kiellosta.

77 Komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta vetoavat vielä riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa mainitun vapaaehtoisen päästöjen vähennysohjelman olemassaoloon. Tällainen ohjelma ei kuitenkaan ole merkityksellinen niiden toimivallan delegointia koskevien edellytysten kannalta, joista direktiivissä 2002/95 säädetään.

78 Edellä mainituista eri seikoista seuraa, että kun komissio teki riidanalaisen päätöksen 10-BDE-yhdistettä koskevan poikkeuksen osalta, se rikkoi direktiivin 2002/95 5 artiklan 1 kohtaa.

79 Kun tämä päätelmä otetaan huomioon, toimivallan ylittämisestä ja/tai harkintavallan väärinkäytöstä, joihin ensimmäisessä kanneperusteessa vedotaan, ei ole tarpeen lausua.

Toinen, kolmas ja neljäs kanneperuste

80 Koska ensimmäinen kanneperuste on perusteltu, toisen, kolmannen ja neljännen kanneperusteen tarkastelu ei ole tarpeen.

81 Edellä esitetystä seuraa, että riidanalaisen päätöksen liitteen 2 alakohta on kumottava. Komission tehtävänä on tarkistaa, onko tämän johdosta tarpeen mukauttaa direktiivin 2002/95 liitteen otsikkoa, josta on kyse riidanalaisen päätöksen liitteen 1 alakohdassa.

Kumotun säännöksen vaikutusten pysyttäminen

82 Komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta vaativat istunnossa, että mikäli yhteisöjen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen riitautetut säännökset, se pysyttää niiden vaikutukset vähintään yhdeksän kuukauden ajan, joka oli se sopeutumisaika, joka 10-BDE-yhdistettä tuottavilla tai käyttävillä yrityksillä olisi ollut käytettävissään, jos lokakuussa 2005 komissio olisi päättänyt jättää myöntämättä poikkeusta 10-BDE-yhdisteelle ja jos tämä tuote olisi ollut direktiivin 2002/95 4 artiklan 1 kohdassa säädetyn kiellon kohteena.

83 Kantajat ja muut väliintulijat vastustivat tällaista vaatimusta sillä perusteella, että sellainen olisi pitänyt esittää kirjelmissä ja että kyseessä olevien yritysten piti joka tapauksessa tietää direktiivin 2002/95 antamisen jälkeen, että yhteisön lainsäätäjä oli kieltänyt 10-BDE-yhdisteen.

84 EY 231 artiklan toisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi katsoessaan sen tarpeelliseksi todeta, miltä osin kumotun asetuksen vaikutuksia on pidettävä pysyvinä. Tällaista määräystä voidaan soveltaa myös päätökseen, joka on tehty direktiiviin sisältyvän liitteen muuttamiseksi (itse direktiivin osalta ks. vastaavasti mm. asia C-21/94, parlamentti v. neuvosto, tuomio 5.7.1995, Kok. 1995, s. I-1827, 31 kohta).

85 Kun otetaan huomioon kyseisen määräyksen sanamuoto, josta ilmenee, että yhteisöjen tuomioistuin voisi jopa omasta aloitteestaan rajoittaa tuomionsa kumoamisvaikutusta, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, ei ole tarpeen lausua sen väitteen seurauksista, että komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat esittäneet vaatimuksensa myöhässä.

86 Kun käsiteltävänä olevassa asiassa otetaan huomioon se, että riita johtuu pääosin direktiivin 2002/95 laatimistavasta ja varsinkin direktiivin 4 ja 5 artiklan ja sen liitteen 10 kohdan välillä olevasta erityisen monimutkaisesta suhteesta, ja kun huomioon otetaan myös se, että komissio teki riidanalaisen päätöksen 13.10.2005 eli yhdeksän kuukautta ennen kuin 10-BDE-yhdisteen käyttökielto tuli sovellettavaksi, mikä tapahtui 1.7.2006, kyseessä olevien yritysten intressien huomioon ottamiseksi ja oikeusvarmuuteen liittyvistä syistä on tarpeen pysyttää kumotun säännöksen vaikutukset niin kauan kuin on sopeutumisen kannalta ehdottomasti tarpeen eli 30.6.2008 asti.

Oikeudenkäyntikulut

87 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska parlamentti ja asiassa C-295/06 Tanskan kuningaskunta ovat vaatineet, että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan parlamentille ja asiassa C-295/06 Tanskan kuningaskunnalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

88 Tanskan kuningaskunta asiassa C-14/06 sekä yhtäältä Portugalin tasavalta, Suomen tasavalta, Ruotsin kuningaskunta ja Norjan kuningaskunta, jotka ovat tukeneet väliintulijoina kantajien vaatimuksia, ja toisaalta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, joka on tukenut väliintulijana vastaajan vaatimuksia, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan saman työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/95/EY liitteen muuttamisesta sen mukauttamiseksi tekniikan kehitykseen 13.10.2005 tehdyn komission päätöksen 2005/717/EY liitteen 2 alakohta kumotaan.

2) Päätöksen 2005/717 liitteen 2 alakohdan vaikutukset pysytetään päivämäärän 30.6.2008 loppuun asti.

3) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan Euroopan parlamentille ja asiassa C-295/06 Tanskan kuningaskunnalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

4) Tanskan kuningaskunta asiassa C-14/06 sekä Portugalin tasavalta, Suomen tasavalta, Ruotsin kuningaskunta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ja Norjan kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset